

A
POSZTMODERN
KOR
ÉS AZ
EGYHÁZ

Ige és kor

- Az örök ige az adott korban újra és újra érvényes
- Jézus Krisztus népének hűségpróbája folyik:
  - A törvénytíprónak átmenetileg megadatik a csalás hatalma
  - Vallásközeli tapasztalatok : kevert, ezoterikus, egyéni, miszticizmusra hajló, egyházidegen
- Kijelentés *történet* → ← minden más vallás

Mikor kezdődött a posztmodern kor?

- Lyotard: „A posztmodern nem a modernizmus vége, hanem a szüntelen újraszülető modernizmus”
- Mint *jelenség*:
Folyamatosan jelen volt a Nyugat civilizációjában
(pl. Kierkegaard, Nietzsche, Descartes)
- Mint *korszak*:
Az 1950-es évek elején (Lyotard, Fukuyama, Derrida)

Társadalmi előzmények

- Sztálin halála
- 1956-os forradalom
- '60as évek diáklázadásai
- Csehszlovákia - szovjet tankok
- Feminista ideológia ébredése
- Homoszexuális és leszbikus mozgalmak
- Anarchizmus
- 1989 – a szovjet blokk összeomlása →
- „A történelem vége” (Fukuyama) = Új egyetemes társadalom: a liberális kapitalizmus

Változások a tudomány világában

'50-es évek:
Kibernetika

vezérlés, folyamatszabályozás, visszacsatolás

'60-as évek:

Információelmélet, programozás

AV technika, algoritmizálás, progr. oktatás

'70-es évek:

Elektronika, rendszerelmélet

rendszerelemzés

'80-as évek:

Tudásbázisok pluralizálódása, mikroszámítógép

Tudápszichológia, számítógépes oktatás

'90-es évektől: Információs társadalom –

„Harmadik Hullám”

(Alvin Toffler)

Mi a posztmodern?

- A végsőkéig leegyszerűsítve: a posztmodern = „a nagy elbeszélésekkel szembeni bizalmatlanság” (Lyotard)

A nagy narratívák szétesése

- Nagy elbeszélések = létértelmező, célokat megfogalmazó átfogó ideológiák, pl. szocializmus, kapitalizmus, keresztyénség, emancipáció, tudomány
- „Helyüket legfeljebb a mikronarratívák foglalhatják el.”

1. DEKONSTRUKCIÓ – „ROMBOLÁS”

- Marx és Derrida kedvelt kifejezése
- A „redukálhatatlan lényeg” megtalálása a felépítmények mögött
- Nincs vezérlő elv, nincs cél, nincs az életnek központja
- Az élet nem hordoz fölöttes értelmet – a mának élünk
- Történelem tagadása: nem számít a múlt, le az emlékművekkel!
- Az előreláthatatlan jövőre való nyitottság, az „eljövendő” várása – Messiás nélküli messianizmus

Dekonstrukció és egyház

- ▣ Valljuk: a felépítményekbe soha nem vethetjük reménységünket: „Ne mondjátok: az Úr temploma....”
- ▣ Struktúrabomlasztó vakmerőség → Reformáció
- ▣ De van központja az életnek, a világnak: Jézus Krisztus
- ▣ A keresztyénség Isten jövője felől kapja céljait a Jézus Krisztusra való emlékezés, az evangélium igéje által
- ▣ A múlt a mennyben is jelen van! „A megöletett Bárány...”
- ▣ A egyház nem messiási kort vár, hanem a Messiást
- ▣ A múlt feledése manipulálhatóvá tesz!
- ▣ Isten igéje épít és rombol a látszatok mögötti valóságot előhozza – a Szentlélek munkája, aki „megítél...”

2. Értékválság

- ▣ Narratívavesztés → Értékválság → anomia → üresség
- ▣ Ne(m) mondja meg senki, mi a jó és mi a rossz
- ▣ Az jó, ami nekem jó → agresszió
- ▣ Hűség, munka, magántulajdon = „élhetetlenség”
- ▣ Szabadosság: viselkedésben, beszédben, öltözetben → „anything goes”
- ▣ Korábban elfogadhatatlan viselkedés ma „más”
- ▣ Minden igaz és mindennek az ellenkezője is igaz lehet

Értékrelativizmus és egyház

Az anomia bűn
jellege Jézus
visszajöveteléig
nem lepleződik le

Megtérést hirdet =
Isten jövője felé
fordulás

Család tisztelete

Ige -normához tartja

Emberi közösségek
normaadó értéke

Gyökere: bűneset
Az ember dönti el:
mi a jó és mi a
rossz

3. Paralógia

- Egyet nem értés, vita
- Cél: feszültség fenntartása
- Beszéd $\cong$ sakk
- Általános viadal
- Rendszerszemléletű társadalom → hatékonyság fokozása

„Az
adminisztratív
eljárásoknak
olyanná kell
tenni az
egyéneket, hogy
„akarják” azt,
ami a rendszer
teljesítőképes
voltához kell.”
(Lyotard)

„A régi vonzó
pólusok, a
nemzetállamok
a pártok, a
szakmai
szövetségek, az
intézmények,
és a történelmi
hagyományok
elveszítik
vonzerejüket”
(Lyotard)

•Paralogia →
Bábel

•Megosztott
nyelv

„Fordulj el a
hazug módon
ismeretnek
nevezett
szentségtelen,
üres beszédektől
és
ellenvetésektől”
(1Tim 6,20)

Paralogia és az egyház

•Egyedül a
Szentlélek
teremthet
egységet a
nyelvben

•Az ige
rendezi át a
beszéd
stratégiai
helyzetét

•Beszélgetés!

4. Legitimáció (tekintély) áthelyeződése

- Korábban: egyetemek = „tudós céhek”
- Egyetemi paradigmák alapján minősített tudás
- A tudás: „spekulatív nyelvjáték”
- Új szempont: hasznosíthatóság
- Egyetemekről kiszerveződik a tudás → milyen érdekeket szolgál?!
- Fő kockázati terület: bio-technológia → poszthumán kor!

A legitimáció áthelyeződése és az egyház

- ▣ Egyházi nevelés: etika → a jövő lelkiismerete!
- ▣ Egyházon kívüli szerveződések: „Emerging churches” – Gyakorlatias, de felszínes
- ▣ „Elvész az én népem, mert tudomány nélkül való” (Hós 4,6) → Nem a teológia tagadása a megoldás
- ▣ Egyháztagok aktív részvétele!

5. Információs társadalom

- ▣ Média-monokultúra
- ▣ „Simulacra”
- ▣ Az információ hatalom → információhajsza = hatalmi harc
- ▣ Ki tudhat? Ki férhet hozzá? Ki adja át, kinek? → döntéshozó hatalmi elit = új uralkodó osztály
- ▣ A nemzetállamok az információnak csak egyik felhasználójává lépnek vissza
- ▣ Megváltozott tudásszervezés: lineáris gondolatvezetés helyett pontszerű halmazismeretek

Információs társadalom és az egyház

- „Ne féljete!”
- Titokban sem mondunk mást, mint nyíltan!
- Kritikai tudatosság az információs technológiával szemben
- Az evangélium terjedésében az ember soha nem helyettesíthető a géppel...
- Internet – evangélium a világ minden pontján
- Számítógép bevonása az egyházi munkába

6. Fogyasztói társadalom

- A marxizmus újraéledése a megoldás (Derrida)
- „A liberális demokrácia eszményképét már nem lehet tovább tökéletesíteni” (Fukuyama)
- Nem az számít, kinek van igaza, hanem: mennyit ér az igaza
- Új templomok a bankok
- Nagyvárosok utcái → fogyasztói társadalom!

A fogyasztói társadalom és az egyház

- ▣ Vagy Isten vagy a Mammon
- ▣ Gyakorlati ateizmus: megalkuszunk hitünk dolgaiban az anyagiakért
- ▣ Leckét kaptunk a materializmusból – van mit mondanunk a világnak!
- ▣ „Keressétek először Isten országát és az ő igazságát...”
- ▣ Sem alábecsülni, sem túlbecsülni
- ▣ Sáfárság

Az EVT dokumentumból (1998)

- Világviszonylatban a jelentősebb döntéseket mintegy 30 ország és 60 óriáscég hozza.
- Pezsgőspohár-jelenség: a népesség leggazdagabb 20%-a birtokolja a világ gazdagságának 83%-át, a következő 20% a 11%-át és a többi 60%-nak a maradék 6% jut.
- Az egy-másfél trillió dollárnyi napi pénzváltás alapvető gazdasági tevékenység, amelyek legnagyobb része csupán pénzügyi spekuláció, nem igazi befektetés.

- A nyugati hitelezők célja: az adósságok növelése.
- A külföldi eladósodás exponenciálisan nő. A kölcsöntárgyalások mindig titokban zajlanak, táptalajt kínálva a korrupcióra.
- Az eladósodott országok válságkezelési programja: IMF és a Világbank:
„vállalniuk kell adósságuk visszafizetését akár az egészség, az orvosi ellátás, a tiszta víz, a nevelés, és más szociális ellátás rovására is...”

AGAPE

Alternative Globalization Addressing Peoples and Earth

Világvallások válasza

Az iszlám válasza
(az emberiség 1/5-e)

Tartják magukat a
Koránhoz

Az európai és amerikai
hatás elutasítása

Nyugat =
materialista
korrupt
dekadens
immorális

„Iszlám Újjászületés”

Konfuciánus kultúra

Erény:
rend, fegyelem, család,
felelősség, munka,
kollektivizmus, absztinentia

Nyugat =
restség
individualizmus
bűnözés
silány oktatás
tekintélyvesztés
szellemi megcsontosodás

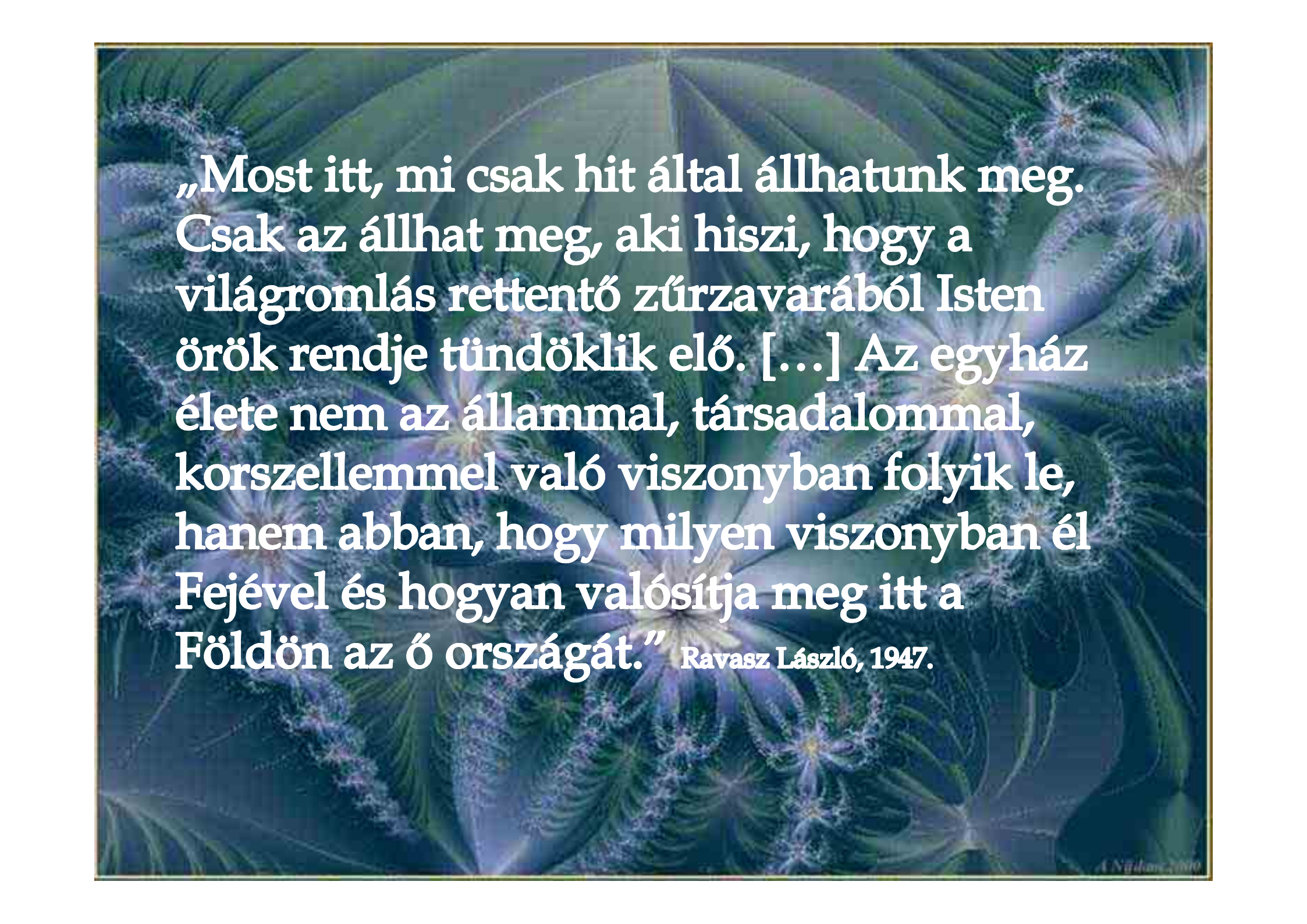
S.Huntington

Az egyház válasza Összegzés

- ▣ **MÉGIS** a Kijelentést tekintjük az élet útjának
- ▣ **Noé módjára „bárkát” építünk**
- ▣ **Hála → A posztmodern nem enged egyházas álarcok mögé bújni**
- ▣ **Tudatosan kell felvérteznünk magunkat a lelki fegyverzettel**

„Most itt, mi csak hit által állhatunk meg.
Csak az állhat meg, aki hiszi, hogy a
világromlás rettentő zűrzavarából Isten
örök rendje tündöklék elő. [...] Az egyház
élete nem az állammal, társadalommal,
korszellemmel való viszonyban folyik le,
hanem abban, hogy milyen viszonyban él
Fejével és hogyan valósítja meg itt a
Földön az ő országát.” Ravasz László, 1947.

„Nékem
adatott
minden
hatalom
mennyeen és
földön...”

„Semmi felől ne
aggódjatok, hanem...

Hálaadással tárjátok fel
kívánságaitokat Isten előtt...”

(Fil 4,6)

Aki a felséges Úrnak
Lakozik oltalmában
És e nagy hatalmasságnak
Nyugoszik árnyékában,
Az ilyen nyilván mondhatja:
Isten az én kővárom,
Ő életemnek oltalma,
És csak őbenne bízom

Mert az ő szent angyalinak
Megparancsolta nyilván,
Hogy téged oltalmazzanak
Minden te útaidban.
Téged ezek nagy szépen
Ő kezükben hordoznak,
Hogy meg ne üsd lábad kőben,
Oly híven igazgatnak

Mihelyt hív könyörgésében,
Őtet menten segítem;
Véle leszek ínségében,
Melyből hamar kivésem;
És nagy dicsőségre őtet
Emelem, magasztalom,
És az én segedelmemet
Őneki megmutatom.